

Dom španskih borcev — pomembna pridobitev

(Nadaljevanje s 1. strani)

S preselitvijo pa bo dobila možnost, da razširi in popestri svojo dejavnost z nekaterimi novimi oddelki (oddelke za najmlajše s pravilčno sobo, cicihanski kotichek z zasnovami igrateke za predšolske otroke in otroke do devetega leta, avdiovizualni oddelek itd.), posebnost pa bodo še druge oblike dela z mladimi in odraslimi, za katere doslej ni bilo možnosti (knjižne razstave, literarni

večeri, srečanja mladih ustvarjalcev in podobno).

Poleg knjižnice Jožeta Mazovca, krajevne skupnosti Moste, likovnih ustvarjalcev Most, zveze kulturnih organizacij, KUD Vide Pregarc, ki bodo dobili svoj prostor v domu, bo omogočeno uresničevanje dela rednih programov kulturno-umetniških društev in skupin naše občine, kakor tudi družbenopolitičnih in družbenih organizacij ter delovnih kolektivov (občinska srečanja pevskih zborov in

gledaliških skupin, proslave in prireditve ob različnih pomembnih obležjih, slovesne skupščine itd.).

Že ime doma nam pove, da z njim obeležujemo tudi pomembno vlogo in izkušnje prve oborožene vstaje proti fašizmu — španske revolucije, ki je imela velik odmev v svetu pa tudi pri nas, saj so se kasneje po njenem zgledu mnogi narodi dvigali proti fašizmu in agresorskim težnjam Hitlerjeve Nemčije.

Velik delež v boju španskega ljudstva za osvoboditev izpod Frankovega fašističnega režima so prispevali tudi jugoslovanski narodi, saj se je na pobudo komunistične partije udeležilo španske revolucije prek 1800 jugoslovanskih prostovoljcev, med njimi 550 Slovencev. Po podatkih se je vrnilo v domovino približno 220 slovenskih španskih borcev, 60 pa se jih je kasneje aktivno udeležilo NOB.

Ponosni smo, da bomo imeli prav v proletarskih Mostah pomnik pomembnim dogodkom in Španiji, ki so takrat in tudi kasneje prežemali z optimizmom vse napredno misleče narode. Dom španskih borcev bo ob pomoči knjižnice Jožeta Mazovca prvo zbirališče zgodovinskih dokumentov in druge literature v jugoslovanskem prostoru, ki obeležuje to obdobje.

MILE ŠTIMEC

V SPOMIN

Francu Černetu v slovo!

Osmega januarja 1981 so se svojci, soborci in prijatelji ter družbenopolitične organizacije KS Zadobrova-Sneberje za vedno poslovili od sovaščana, aktivista, družbenopolitičnega delavca in borca NOV Franca Černeta, kije svoje življenje posvetil boju delavskega razreda in boju za zmago naše socialistične revolucije.

Rodil se je pred 78. leti v zavodni delavski družini. Odraščal je v burnih, za človekov razvoj nemogočih časih. Zato je že v mladih letih okusil vso tragičnost tedanjih razmer. Trdo življenje ga je izoblikovalo v dobrega in naprednega proletarca, borca za pravice in ideje delavskega razreda, ki jim je ostal zvest do svoje smrti.

Leta 1939 je postal član KPS. Kot zaveden Slovenec in proletarec se je že aprila 1941. leta vključil v gibanje naprednih sil in začel sodelovati v organiziranem delu za OF v Kočevju, kjer je tedaj živel s svojo družino.

Do odhoda v partizane v Kočevski odred je sodeloval v akcijah za zbiranje orožja in v propagandnih akcijah. V odredu je bil med ustanovitelji delavnic za popravilo orožja. Dela se je lotil z vestnostjo in veliko vnemo. Med opravljanjem nalog pa ga je zajel sovražnik in ga odpeljal v Padovo v koncentracijsko taborišče. Po kapitulaciji Italije se je Franc Černe vrnil in takoj vstopil v Tom-

šičevo brigado, v kateri je ostal do konca vojne. Po osvoboditvi in po veliki zmagi delavskega razreda se je takoj vključil v delo za obnovo porušene domovine. Delal je, kjer je mogel in kjer je bilo njegovo delo potrebno. Delal je, dokler mu je dopuščalo zdravje. Leta 1947, ko smo pričeli graditi združni dom, je bil pokojni Franc med prvimi, ki so prišli za lopato. Ves čas gradnje si je prizadeval, da bi bil združni dom čimprej pod streho. Opravil je veliko prostovoljnih delovnih ur in bil zglej mladim, posebno mladini. Mnogo prezgodaj mu je zahrbtna bolezen začela razjedati zdravje, ga priklenila na bolniško posteljo in ga tako odtrgala od dela na terenu.

Franc Černe je za svoje delo, predanost partiji in delavskemu razredu prejel tri odlikovanja. Kot delavca proletarca in borca za svobodo ga bomo ohranili v lepem spominu.

IVAN KOS

Umrl je Martin Fležar — Gasarjev Martin

Zadnji dan leta 1980 smo se na pokopališču v Polju številni znanci, prijatelji in ribiči za vedno poslovili od Martina Fležarja — Gasarjevega Martina iz Zg. Kašlja.

Martin se je rodil 11. decembra 1908 v delavski družini v Zg. Kašlju. Njegov oče je bil zaposlen v Papimici Vevče kot delavec z nizkimi prejemki. V družini je bilo osem lačnih otrok. Zato je Martin s trinajstimi leti že moral opravljati razna priložnostna dela na železnici, cestah in drugod. Po odsluženju vojaškega roka v stari Jugoslaviji se je zaposlil v Papimici Vevče kot delavec. Postal je član naprednega sindikata v tovarni. V boju za delavske pravice in boljši kruh je spoznal delavcem nevarnega sovražnika. Takoj po razpadu stare Jugoslavije sta se Martin in njegova žena Fanči aktivno vključila v delo OF na terenu Vevče-Zg. Kašlja. V njuni hiši so bili razni tečajji, kasneje pa so se zdravili ranjeni partizani. Gasarjevi so zbirali orožje in denar za pomoč družinam, katerih svojci so sodelovali v NOB ali so bili internirani. Spomladi leta 1942 so Italijani Martina odpeljali v taborišče Gonars in Padovo, nato pa so ga še Nemci do osvoboditve internirali v Dachau. Po vrnitvi domov se je zaposlil v Papimici. Vsa družina je aktivno delala pri obnovi domo-

vine in na raznih političnih področjih. V Papimici je postal član ZK, bil je predsednik sindikata, večkrat je bil član tovarniškega komiteja ZK, delavskega sveta in raznih komisij. Ker je bil zavzet in vreden pri delu, je napredoval do mojstra satinaže. Vsi smo ga imeli radi. Pri delu in v družbi je bil rad vesel, zabaven in tovarniški; za vsakogar je našel lepo besedo in nasvet. Odlikovan je bil z medaljo dela in medaljo zaslug za narod.

Bil je tudi velik ljubitelj narave. Dom si je obdal z okrasnim drevjem, grmičevjem in raznim cvetjem; odlično je znal tudi vrtnariti. Še posebno pa je ljubil bregove Ljubljanske in bil ustanovni član ribiške družine Vevče. Za vse njegovo ustvarjalno delo so se mu na zadnji poti poklonili številni znanci, prijatelji, sodelavci in ribiči, ki so njegovi družini in svojem izrekli globoko sožalje.

IVAN BENEDIK

SINDIKATI V AKCIJI

● V GRADBENIŠTVU

Spremeniti družbenoekonomske odnose

V sredo 21. januarja je republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije imel 12. sejo v prostorih skupščine občine Ljubljana Moste — Polje. Sklicevanje sej odbora v posameznih občinah je stalna praksa tega organa, ki se na ta način podrobneje seznanja s problematiko panoge v posamezni občini.

Člani odbora so na seji sprejeli akcijski program za leto 1981, se dogovorili o nalogah v zvezi z dogovorom o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letošnjem letu ter določili naloge odbora pri pripravah na problemsko konferenco v gradbeništvu, ki jo bo organiziral CK ZKS.

Razprave na seji so potrdile, da bodo gradbinci v prihajajočem obdobju morali bistveno spremeniti nekatere družbenoekonomske odnose, če želijo preprečiti stagnacijo panoge. Gre predvsem za hitrejšo samoupravno povezovanje in razvijanje dohodkov-

nih odnosov tako v delovnih organizacijah kot v sestavljenih organizacijah združenega dela, bolj racionalno nabavo mehanizacije ter njeno izkoriščenost, skupno iskanje novih tehnoloških rešitev, večjo produktivnost dela itd. To je tudi pogoj za ohranitev sedanjega obsega del na tujem trgu, ker za vse gradbenike doma v prihodnje ne bo dovolj dela. Zato je odbor v akcijskem programu natančno opredelil potrebne dejavnosti sindikata pri hitrejšem razreševanju te problematike.

Člane republiškega odbora smo tudi seznanili z vsebino in metodami dela občinskega odbora sindikata gradbenih delavcev. Ta odbor povezuje delovanje 29 osnovnih organizacij ZS, v katerih je vključeno 6500 delavcev. Že omenjeni problemi so prisotni tudi v naši občini, zato je še toliko bolj pomembno delovanje odbora, ki bi le s konkretnim delom lahko bistveno prispeval k hitrejšemu premagovanju težav, do katerih sedaj prihaja v gradbeništvu.

VINKO FRANJO

Tretji kongres samoupravljalcev

Delavski razred Jugoslavije se je odločil, da se v letu 1981 organizira III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije. To je posebna oblika, kjer se delavci poleg vseh drugih organiziranih oblik v družbenopolitičnih in samoupravnih organih in organizacijah zberejo, potrdijo dosežene izkušnje in dajo dolgoročno strateško usmeritev nadaljnjega razvoja. Tak kongres se priredi vsako desetletje.

Sprašujemo se, zakaj nam je potreben ta kongres sedaj ob kongresih zveze komunistov in drugih družbenopolitičnih organizacij, ki bodo naslednje leto. Kongres nam je potreben kot osrednja, hkratna in najbolj množična manifestacija privrženosti in nadaljevanja Titove politike in samoupravljanja. Potreben nam je tudi za obračun z negativnimi težnjami v našem razvoju in kot priprava celotnega delavskega razreda za nadaljnji razvoj v zaostrenih družbenoekonomskih in družbenopolitičnih svetovnih in domačih razmerah. Kongres naj strne naše socialistične sile in ustvari pogoj nadaljnega samoupravnega ra-

zvoja in napredka.

Tretji kongres bo po svoji vsebini obravnaval predvsem osrednja vprašanja našega razvoja s posebnim poudarkom na pridobivanju in razporejanju dohodka, na samo upravnem povezovanju in združevanju na podlagi dohodka kot bistvenega dejavnika družbene reprodukcije, samoupravne planiranja in razvoja in na združenih delavcih v delegatskem sistemu.

Zato naj bodo priprave na kongres povsod in neposredno med delavci in z delavci. Poleg izvolitve delegatov naj vsaka organizacija aktivno pretrese in izpostavi na kongresnih usmeritvah svoje probleme in svoj nadaljnji samoupravni razvoj. Koordinacijski odbor, ki je imenovan za področje občine, pa bo dajal le osrednje usmeritve. Zato naj priprave na kongres samoupravljalcev ne bodo dodatno delo in obremenitev, ampak poudarjen in borben način našega samoupravnega dela.

ANDRIJA VLAHOVIČ

STATUTI KRAJEVNIH SKUPNOSTI

V LUČI USTAVNIH DOPOLNIL

Vzporedno s postopkom za dopolnitev zveze in republiških ustav ter občinskih statutov v SFRJ se bo potrebno lotiti tudi dopolnitev statutov krajevnih skupnosti.

Seveda pa ne kaže s temi spremembami in dopolnitvami preveč hiteti, kajti v tem trenutku smo še v zaostanku pri spremembah in dopolnitvah samoupravnih splošnih aktov (statutov, samoupravnih sporazumov o ustanovitvi ipd.) SIS družbenih dejavnosti, še posebej pa tistih, ki enakopravno odločajo z zbori občinske skupščine.

Ravno tako so nekateri sistemski zakoni, ki jih bo potrebno sprejeti in od katerih bo odvisno prihodnje delo krajevne skupnosti, šele v fazi osnutka ali celo nastajanja.

Za kakšne dopolnitve ali spremembe v statutih krajevnih skupnosti oziroma v njenem delu sploh gre?

Medtem ko temeljna delovna področja v KS ostajajo skoraj nespremenjena (komunalno urejanje, varstvo okolja, gospodarjenje s prostorom, skrb za otroke, starejše občane ipd.), pa bo potrebno vnesti spremembe v delo in statute KS, posebej na področju SLO in DS. Ker pa sta zakon (zvezni in republiški) pripravljena šele osnutka, je v tem trenutku še nemogoče karkoli spremeniti tako v načinu dela kot v statutu KS. Vsa zakonodaja pa naj bi bila sprejeta do konca leta. Šele nato bo možno vnašati v statut in delo KS potrebne spremembe.

Sistem financiranja KS v letu 1982 bo gotovo doživel nekatere spremembe. Vendar pa za zdaj še ne moremo reči, kako naj bi v praksi ta sistem deloval in zagotavljal KS vsaj tolikšna sredstva kot so jih prejemale v preteklem obdobju. Tudi tega področja v statutih KS še ne moremo spreminjati, in kaže počakati na si-

stemске rešitve, za katere se bomo naprej dogovorili.

Glede dolžine mandata delegatov so stvari jasne. Delegati so voljeni za štiri leta in so lahko po 157. členu ustave SRS ponovno izvoljeni, vendar največ še za eno mandatno dobo. Ta člen ustave SRS se ne spreminja, zato na tem področju najbrž ni potrebno ničesar spreminjati.

Drugače pa je pri izvoljenih oziroma imenovanih funkcionarjih. Le-ti so lahko izvoljeni za 4 leta, način in dolžino njihovega mandata pa določa statut KS.

Seveda pa tega ne bo mogoče enotno urejati v vseh krajih in okoliših. Dolžina mandata posameznega funkcionarja v okviru ustave opredeljuje se bo pač razvalna različno, odvisno od krajevnih prilik, pripravljenosti ljudi za delo ipd. Ker pa bo rešitve tega vprašanja zanimiva šele ob volitvah v 1982. letu, ne kaže že sedaj uvajati teh sprememb, pač pa bi uredili vsa vprašanja istočasno.

Delegatski sistem za skupščine družbenopolitičnih skupnosti se ne bo spremenil. Lahko pa se spremeni delegatski sistem za skupščine SIS družbenih dejavnosti oziroma se lahko nekatere skupnosti pojavijo v KS ali se organizirajo v KS enote ipd.

Seveda pa je vse to odvisno od statutov teh SIS. Dokler teh ni, ne moremo ničesar spreminjati na tem področju.

Zato bi se kazalo pri občinskih družbenopolitičnih organizacijah še bolj prizadevati za to, da se tudi statuti SIS družbenih dejavnosti dopolnijo hkrati s statuti DPS. Ta trenutek pa so v velikem zaostanku.

Vse druge spremembe, ki bodo potrebne glede na dosedanje delo in prakso KS, pa niso take narave, da bi jih bilo treba na hitro spreminjati. Na podlagi teh nekaj ugotovitev lahko vidimo, da bi bilo vse delo v zvezi s takojšnjimi spremembami in dopolnitvami statutov KS pregledno in celo nekoristno. V tem trenutku bi se kazalo predvsem natančno seznaniti z novostmi, ki jih vsebujejo ustavna dopolnila in dopolnitve statuta mesta in občine, ter spodbujati SIS družbenih dejavnosti, da začnejo takoj usklajevati lastne statute.

Zato predlagava, da se ustanovi delovna skupina za pripravo sprememb in dopolnitev statutov KS pri svetu za razvijanje delegatskega in skupščinskega sistema OK SZDL. Skupino bi sestavljali delegati iz nekaterih mestnih, primestnih in vaških krajevnih skupnosti. Do 30. 6. 1981 naj bi se pripravil vse delovni material o spremembah nekaterih sistemskih zakonov, sprememb statutov SIS in drugo. Potem bi bilo možno sestaviti osnutek statuta KS do 31. 10. 1981 in ga dati v javno razpravo ter sprejeti do 15. 12. 1981.

ZVONE STEKLASA

POLDE KOS

ŠOLSTVO ● ŠOLSTVO ●

● V ŠOLSKEM CENTRU TISKA IN PAPIRJA

Priloge na usmerjeno izobraževanje

Šolski center tiska in papirja je edina vzgojnoizobraževalna organizacija, ki izobražuje delavce za potrebe grafične in grafično predelovalne industrije, deloma pa tudi za potrebe papirne industrije. Zato delavci centra ob prehodu na usmerjeno izobraževanje nikoli niso imeli težav z izbiro nadaljnje smeri izobraževanja, tako kot delavci nekaterih splošne usmerjenih šol.

Že v letu 1979—80 so se pospešeno lotili priprav na usmerjeno izobraževanje, in sicer z organizacijskega, strokovnega in materialnega prostorskega vidika. Do danes so opravili že kar veliko dela: ustanovljena je bila posebna izobraževalna skupnost tiska in papirja, z njo je že tudi sklenjen prvi samoupravni sporazum o temeljnih plana.

Pripravljene imajo že vse predmetnike in učne načrte za strokovne predmete, ki so jih večinoma izdelali učitelji teh predmetov sami s pomočjo delovnih skupin ter Zavoda za šolstvo SRS. Materialna sredstva za nove kabinete za obrambo in zaščito, fiziko, kemijo in biologijo so že odobrena, kabinet za obrambo in zaščito pa je že skoraj v celoti opremljen in ga uporabljajo tudi v tem šolskem letu.

Učitelji vseh predmetov so se udeležili vsakega seminarja, ki je bil organiziran zanje, med letošnjimi zimskimi in letnimi počitnicami pa bodo poleg seminarjskega dela povečali tudi konkretne priprave v okviru svojih strokovnih aktivov na šoli.

Vodstvo centra ter predstavniki strokovnih aktivov so v stalnih stikih z delegati združenega dela — dogovarjanje glede načina dela, organizacije pouka in prakse ter predmetnikov in učnih načrtov poteka tako, da bodo čimbolj upošteevane resnične možnosti in potrebe grafične in papirne industrije.

Pri načrtovanju priprav za usmerjeno izobraževanje pa se delavci centra srečujejo tudi z mnogimi težavami. Najhujša težava bo prostorska stiska po drugem letu izobraževanja, ko bo potekalo več programov hkrati, problem telovadnice, ki si jo delijo s TVD Partizan Zelena jama, problem ustreznega povečanja delavnice, zelo pogrešajo tudi primeren prostor, kjer bi učencem pripravljali toplo malico. Prosto rsko stisko bodo reševali srednjeročno z adaptacijo podstrešja sedanje zgradbe ter dolgoročno s postavitvijo novega centra na Fužinah.

V prvem in drugem letu izobraževanja bodo težave z ustreznim zaposlitvijo učiteljev strokovnih predmetov. Pripravljenih je več rešitev, na primer zaposlitev učiteljev s pisanjem sodobnih učbenikov, z delom v proizvodnji na šoli ali v delovnih organizacijah. Za vsakega učitelja posebej bodo skušali najti najboljšo rešitev ter tako vsem delavcem centra zagotoviti socialno varnost in napredek na strokovnem področju.

V glavnem so delavci centra na usmerjeno izobraževanje pripravljivi. Prehod nanj pričakujejo delavno, zavzeto in optimistično, kljub temu da se zavedajo množice nerešenih problemov in nalog, ki jih še čakajo.

SAŠA BENULIČ